

Козацький
методичний
посібник

ЗГРЯЯ

КОЗАЦЬКІ БОЙОВІ ІГРИ

АВТОРИ

Притула О.Л.

Щербаков С.К.

Зграя грає- козаків навчає!

Коли і як виникли ігри? Історія ігор тягнеться з глибини століть. Веселі рухливі ігри – це наше дитинство. Всі пам'ятають такі ігри як – Козаки та розбійники, схованки, піжмурки, панас, цар гори, швайка ! Коли вони з'явилися? Хто придумав ці ігри? Швидше за все, на ці запитання ні хто не відповість.

Ігри, подібно до казок і пісень, створені народом. Вони передавалися з покоління до покоління та дійшли до сьогоднішнього дня, що підтверджує безперервність передачі козацького бойового звичаю! За кількістю учасників ігри розрізняють поодинокі, парні, групові ігри, також поділяються за пори року (зимові, весняні, літні, осінні).

Ігри зграя - це школа виховання, яка занурює тебе в світ кошового козацтва де панують козацькі звичаї та традиції. Ігри здавна служили засобом самопізнання, вони розвивають: спритність, влучність, швидкість і силу; виявляють найкращі якості: доброта, шляхетність, взаємовиручка, самопожертва заради інших. А також ігри привчають долати труднощі, радіти виграшу, мужньо переносити невдачу. ! Тут є - боротьба, кулачні бої володіння зброєю, та головне - козацька бойова взаємодія. Дорослі із задоволенням беруть участь у іграх разом дітьми, що сприяє передачі досвіду від старшого покоління молодшому. Навчання через гру є одним із сакральних методів козацької педагогіки, який навчає козацькому бойовому звичаю та формує козацьке товариство.

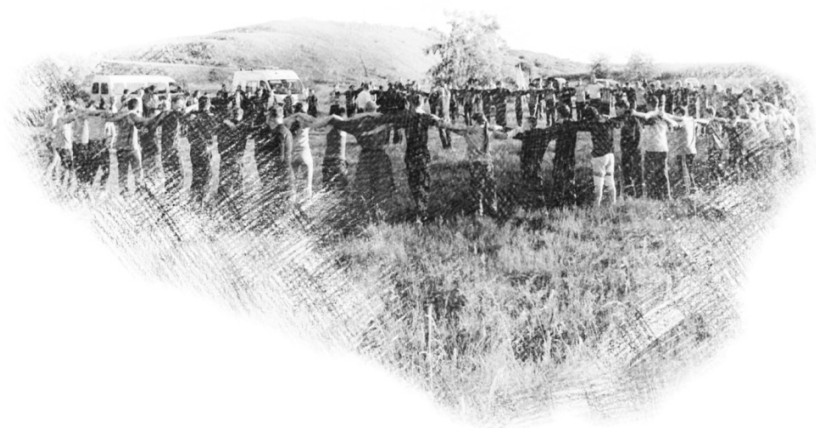
Ігри сприяють залученню людей не лише до ігрової практики, а й до народної культури в цілому, яка формує поважне ставлення до рідної країни, створюється емоційно-позитивну основу для розвитку патріотичних почуттів, що формує Українську національну ідентичність,

Зграя – щоб об'єднатися треба розігратися! Чередування Групових, парних та поодиноких ігор є основою методики ігор зграя. Групові ігри – піднімають настрій, виховують почуття товариства та згуртованості, що допомагає

спілкуватися один з одним. Парні ігри навчають взаємодії, стояти пліч опліч. Поодинокі ігри виховують характер і завзятість.

Початок :

Починається бойовим об'єднуючим хороводом який супроводжується танцювальними кроками , жестами , співом та вигуками. Після хороводу хлопці збігаються з риком до купи та братаються. Цим закріплюються дружні відносини між учасниками відтворюючи козацьке товариство.

Толока- Групова гра. Гра яка навчає руху в щільному груповому бою, піднімає настрій, вчить обходити та штовхати противників різної ваги, та розміру. Гра супроводжується музичним награванням, сміхом, та вигуками. «Сучасна гра розроблена в Миколаївській козацькій школі в основу якої лягла дворові ігри штовхання та цар гори. Згідно з соціальним опитуванням ігри зустрічаються в 19 районах Миколаївської »

Толока 1

Всі учасники стоять у колі. Після команди ведучого « До бою готові?» відповідають «Готові» та після команди ведучого «Бій» б'ють ногою по землі, та з козацьким риком збігаються до центру. Кожен з учасників повинен не штовхаючи , а повертаючись пролізти крізь толоку. Гра йде до команди ведучого «Всім до кола»

Толока 2

Всі учасники стоять у колі. Після команди ведучого «До бою готові?» відповідають «Готові» та після команди ведучого «Бій» б'ють ногою по землі, та з козацьким риком збігаються до центру. Кожен з учасників повинен пролізти крізь толоку штурхаючи один одного плечами та тазом. Гра йде до команди ведучого «Всім до кола»

Толока 3

Учасники б'ються за центр кола. Ставши в центр козак намагається як довше втриматися, в той час другі козаки намагаються зайняти його місце. Гра йде до команди стоп.

Гра привчає психофізичний стан учасника до групового бою, керувати тілом, на рівні дотику уклонятися від ударів, та наносити удари плечами та тазом супротивникам. Гра супроводжується музичним награванням, сміхом, та вигуками.

Дзвін- Гра привчає психофізичний стан учасника, до бою проти багатьох супротивників, та навчає бойового руху «Скрути, периферійний зір» Сучасна гра розроблена Миколаївською козацькою спортивною школою на основі дворових забав штовханка. Згідно з соціальним опитуванням ігри зустрічалися м. Миколаїв, Ново Одеса, Баштанка, Вознесенськ...

Дзвін 1

Всі учасники стоять у колі. До центру кола виходить один козак. Всі учасники кола штовхають його руками з різних боків по черзі намагаються виштовхнути

його з кола. Завдання козака - якомога довше встояти в колі. Після того, як його виштовхали, заходить інший. Гра ведеться поки всі не пройдуть через центр кола.

Дзвін 2

Всі учасники стоять у колі. До центру кола виходить один козак. Всі учасники кола штовхають його руками з різних боків по черзі намагаються виштовхнути його з кола. Завдання козака — спіймати того хто штовхав, спійманий стає до центру кола та гра продовжується.

Топанка

Гра двобій навчає володінню танцювальними рухами, та спритності, нижнім ударам та зачепів. Розроблена Миколаївською козацько-спортивною школою на основі дворової гри «Три-п'ятнадцять в кругу» Згідно з соціальним опитуванням ігри зустрічалися в Вознесенському, Первомайському, Миколаївському районі.

Топанка 1

Всі учасники стоять у колі та піснею а бо плесканням завдають ритм. Два козака, танцюючи, намагаються наступити один одному на ногу. Перемагає той, хто наступив першим. Кожен учасник б'ється з переможцем.

Топанка 2

Всі учасники стоять у колі та піснею а бо плесканням завдають ритм. Два козака, танцюючи, намагаються заціпити один одному на ногу та повалити на землю. Перемагає той, хто встоїть на ногах.

Перепляс

Гра двобій або групова, навчає фізичної та психологічної витривалості, супроводжується музичним наігрошом, сміхом, та вигуками.

Згідно з соціальним опитуванням ігри зустрічалися в більшості районах Миколаївської області, переважно в сільській місцевості, в момент святкування різних свят які супроводжуються танцями.

Двобій

Всі учасники стоять у колі та піснею а бо плесканням завдають ритм. Два козака танцюючі гопака по черзі друг перед другом виконують елементи гопака. Виграє той хто знає більше елементів.

Учасники гри навчають один одного різним елементам танцю. Гра супроводжується музичним наігрошом, сміхом, та вигуками.

Групова гра

Всі учасники гри заходять до кола, та по команді ведучого починають танцювати в присядку плескаючи руками по ногах, той хто втомився виходить з кола. Виграє той хто лишився один у колі.

Шапка

Гра двобій вивчає спритності, периферійному зору. Згідно з соціальним опитуванням ігри зустрічалися в громадах Миколаївському, Вознесенському, Баштанському району

Бій ведеться в колі. Два козака, танцюючи , намагаються один у одного зняти шапку . За правилами , шапка знімається лише боковими рухами рук, заборонено чіплятись один за одного.

Хвости

Гра двобій, а бо групова Гра навчає базовим рухам боротьби, спритності. Народна гра, проводиться Миколаївської козацько-спортивної школи на ігрових змаганнях «Зграя»

Бій ведеться в колі. Два учасника в колі по команді ведучого «Бій» намагаються один в одного зірвати хвіст, який перед початком гри чіпляється позаду за кушак. За правилами не дозволяється хватати супротивника руками.

Хустинка

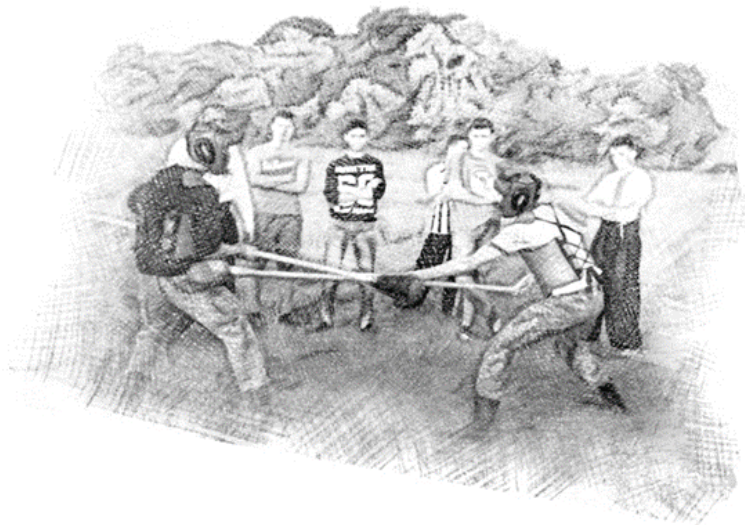
Групова гра, підготовка до ножового бою. Розвиває координацію, периферійний зір. Згідно з соціальним опитуванням ігри зустрічалися на весільних святах в територіальних громадах, Миколаївського, Баштанського районах

Всі учасники стоять у колі, в центрі кола козак вибиває гопака та розмахує хустинкою, учасники гри намагаються забрати хустинку. По правилам заборонено торкатися козака з хустинкою. Та як що він задів хустинкою треба вийти за коло щоб заново вступити в гру. Хто забрав хустинку, стає до центра кола.

Штурхач

Гра двобій зі зброєю, виховує увагу та навчає штиковому бою. Народна гра «бій на довгих палицях» Згідно з соціальним опитуванням зустрічалася во всіх територіальних громадах Миколаївської області.

Бій ведеться в колі, з використанням списів з м'яким кінцівками, між двома козаками. Супротивники мають бути в захисних нагрудниках та шоломах. Бій ведеться до 3 ударів. За уговором визначаються дозволені місця ударів. Обоюдне торкання не зараховується. Після кожного удару бій зупиняється та розпочинається командою ведучого.

Ножовий бій

Двобій навчає увазі, спритності, та навичкам ножового бою. Гра входить до ігор «Згряя» та дисципліну навчання Миколаївської козацької школи. Розроблена на основі народної гри бій на палицях. Згідно з соціальним опитуванням зустрічається більшості територіальних громадах миколаївської області

Бій ведеться на колі між двома козаками, м'якими колотушками (довжиною 40 см) та в захисному шоломі з решіткою з захистом шії. Бій ведеться до трьох попадань з хлопоком. За уговором визначаються дозволені місця ударів. Обоюдне попадання не зараховується. Після кожного удару бій зупиняється та починається командою ведучого.

Якщо гра ведеться без захисних шлемів, то за уговором заборонено наносити прямі колючі удари та удари по голові.

Ножовий бій «Верейя» групова гра

Всі учасники стоять за колом. До центру кола виходить один учасник в шапці з м'яким ножом. Всі учасники кола намагаються доторкнутися до нього. По правилам як що учасник з ножом когось ударив той вибуває з гри. Завдання козака не дати зняти шапку. Хто зняв шапку і ухилився від ножа стає в центр гра починається заново.

Ножовий бій «Набігання»

Гра виховує уважність, спритність, козацьку хитрість та впевненість.

Два козака стоять за колом, по команді «бій» збігаються та вражають один одного м'яким ножом. Після трьох набігань вираховується переможець.

Ножовий бій «Зчіпка»

Бій зафіксований в книзі «Чорна рада» де два козака б'ються ножами з зав'язаними руками

Два козака однією рукою тримають хустинку а другою ніж, по команді бій вражають один одного м'яким ножом. Після трьох боїв вираховується переможець.

Шабельний бій

Гра двобій навчає увазі, спритності, та навичкам козацького шабельного бою. Входить до спортивної дисципліни Миколаївської козацької школи та стала національним видом спорту ВГО СПАС. Історична народна гра бій на палицях .

Бій ведеться в колі між двома козаками,, м'якими колотушками (довжиною дитяча 60 см та доросла 85 см) та в захисному шоломі з решіткою з захистом шиї. Бій ведеться до 3 ударів. За уговором визначаються дозволені місця ударів. Обоюдне торкання не зараховується. Після кожного удару бій зупиняється та починається командою ведучого.

Якщо гра ведеться без захисних шлемів, то за уговором заборонено наносити прямі колючі удари та удари по голові.

Бій на сокирах

Гра двобій навчає увазі, спритності, та навичкам козацького шабельного бою . Гра розроблена Миколаївською козацькою школою та входить до бойових ігор «Згряя» Народна гра бій на палицях.

Бій ведеться в колі між двома козаками, м'якими сокирами, довжиною 70 см з м'якою кінцівкою та в захисному шоломі з решіткою з захистом шиї. Бій ведеться до 3 ударів. За уговором визначаються дозволені місця ударів. Обоюдне торкання не зараховується. Після кожного удару бій зупиняється та починається командою ведучого.

Бій мішками на колоді

Гра двобій зі зброєю. Гра навчає координації рухів, рівноваги, спритності та стійкості. Народна розвага.

Два учасника стоячі на колоді, по команді ведучого «бій» намагаються збити ударом мішка супротивника з колоди. Перемагає той хто залишився стояти на колоді. У випадку коли обоє упали, гра починається заново.

Два кума

Гра двобій зі зброєю - Гра виховує вміння орієнтуватись на звук. Народна гра, відповідно до соціопитування зустрічається переважно у всі територіальних громадах. Як різновид «бій подушками».

Бій ведеться в колі. Два учасника з мішками та зав'язаними очима заходять до кола. Вони мають кликати один одного «Куме ти де», « Ось я тут». Йдучи на голос вони намагаються вдарити мішком один одного. За уговором гра ведеться на 3 попадання. Гра супроводжується музичним наїгрошом, сміхом, та вигуками.

Шапка мішок

Групова гра, піднімає настрій ,навчає всіх учасників що стоять у колі бойової взаємодії , а козака який стоїть в центрі, бойовому руху з мішком, та бою проти кількох супротивників. Входить до бойових ігор «Згряя»

Всі учасники стоять у колі. В центрі кола один козак в шапці розмахує мішком. Завдання учасників кола – зняти шапку, не отримавши удару мішком. Той хто отримав удар, має вийти за коло, лише потім повернутись до гри. Учасник який зняв шапку, одіває її та стає до центру з мішком.

Довга колода

Двобій а бо групова гра, навчає вміння користуватись системою важелів та взаємодії. Входить до бойових ігор «Згряя»

Бій ведеться в колі. Два козака, взявшись з двох боків за колоду та керуючи нею, намагаються виштовхати одне одного за коло. Гра може вестися як двобій чи група на групу.

Підкова - двобій

Бій ведеться в колі. Два козака, взявшись з двох боків за підкову, та хитаючи її в різні боки, намагаються зрушити один одного з місця. Перемагає той, хто встояв на місці.

Ця гра навчає держати рівновагу, та керувати вагою супротивника. Гра супроводжується музичним наїгрошом, сміхом, та вигуками.

Тягни штовхай

Двобій розвиває координацію рухів та готує до боротьби. Зустрічається «Як розвага» Згідно з соціальним опитуванням в громадах Миколаївського, Вознесенського, Баштанського районах

Бій ведеться в колі. Два учасника, тримаючи один одного за плечі. По команді «бій» намагаються витягти чи виштовхати супротивника з кола, не розриваючи руки. Перемагає той хто виштовхав супротивника обійми ногами за коло

Штовхач

Двобій а бо груповий бій — Гра розроблена Миколаївською козацькою школою та ввійшла як дисципліна навчання козаків рукопашному бою. В бойовій грі «Штовхач» козаци навчаються двобію, груповому бою, один проти групи, кожен сам проти всіх. Основою стали такі ігри як «Бій півнів» «Цар гори» Згідно з соціальним опитуванням зустрічається в територіальних громадах Миколаївського, Баштанського, Первомайського, Вознесенського, Арбузинського, Очаківського районів.

Штовхач двобій

Козаци стоять за колом. По команді отамана «До бою готові?» відповідають «Готові» та після команди «Бій» б'ють ногою по землі, та з козацьким риком

збігаються в коло та жорсткими ударами плеч — тулуба, виштовхують один одного за коло. Боротьба ведеться в захист-них жилетах та шоломах. Виграє той, хто виштовхав за коло однією чи двома ногами, або той упав.

Штовхач «Три на три» а бо «п'ять на п'ять»

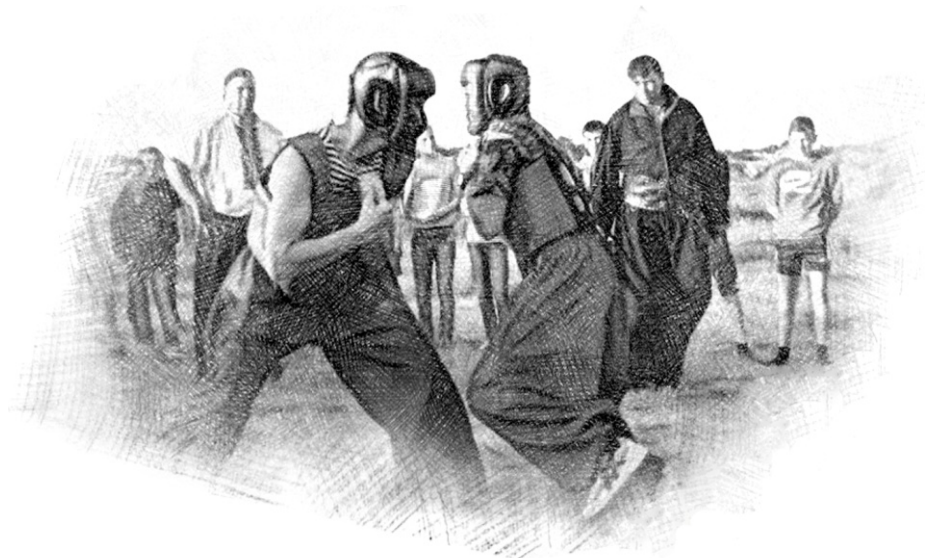
Козаки стоять за колом. По команді отамана « До бою готові?» відповідають «Готові» та після команди «Бій» б'ють ногою по землі, та з козацьким риком збігаються в коло. та жорсткими ударами плеч — тулуба, одна група виштовхує другу за коло. Боротьба ведеться поки не залишиться один в колі.

Штовхач «один проти групи»

Козаки стоять за колом, по команді забігають в коло та жорсткими ударами плеч — тулуба, виштовхують один одного за коло. Виграє той, хто не побоявся вийти проти групи!

Штовхач Розгардіяш- Групова гра

Козаки стоять за колом. По команді отамана « До бою готові?» відповідають «Готові» та після команди «Бій» б'ють ногою по землі, та з козацьким риком збігаються в коло. Всі б'ються кожен сам за себе , виштовхуючи одне одного з кола жорсткими ударами тулуба. Перемогу отримує той, хто залишився в колі. Під час бою можна тимчасово змовлятися з кимось проти інших.

Бій півнів

двобій а бо групова народна гра. Згідно з соціальним опитуванням зустрічається по всій території Миколаївської області.

Бій ведеться в колі. Два учасника, руки тримають у себе за спиною та стоять на однієї нозі . По команді «бій» намагаються штовхати плечами та тулубом . Програє той хто ногою став на землю. Другий варіант група на групу .

Кулачний бій

Двобій або групова гра.

Бій ведеться в колі. Козаки кулаками та тулубом вибивають один одного з кола. Боротьба ведеться в захисних шоломах, боксерських печатках та нагрудниках. Боротьба може проводитись як двобій, група на групу або кожен сам за себе.

Чеплялка-валялка

Гра навчає швидкому бою на виживання, тренує такі навички як, стійкість, спритність, швидкість.

Два козака заходять до кола після привітання на грудки по команді бій, починають чіпляти один одного руками за руки, ноги, шию. Штовхати руками, плечами. Ногами підсікати та ставити підніжки. Ціль боротьби вивести з рівноваги та завалити супротивника на землю а самому лишитися стояти на ногах. Як шо обидва упали не зараховується і бій починається з початку.

Палка

Двобій. Бій ведеться в колі. Два учасника, тримаючись обидвома руками за кінцівки палки. По команді «бій» намагаються забрати один у одного палку. Перемагає той хто забрав палку.

Гра навчає навичкам рукопашного бою. Згідно з соціальним опитуванням зустрічається як розвага по всій території Миколаївської області